

Borys Woźnicki
Lwowska Galeria Obrazów
Lwów

IKONOSTAS W CERKWI BAZYLIANÓW W PODHORCACH

Połowa wieku XVIII to okres największego rozkwitu baroku na Rusi, szczególnie w dziedzinie architektury, rzeźby i malarstwa monumentalnego. W tym czasie działali tacy mistrzowie dłuta, jak Jan Jerzy Pinsel, Sebastian Fesinger, Antoni Osiński czy mniej znany Jan Gerter. Jednocześnie powstawały wspaniałe zespoły architektoniczne Bernarda Meretyna — ratusz w Buczaczu, kościół w Horodence i katedra Św. Jura we Lwowie. Wysoki poziom osiągnęła synteza architektury z monumentalną rzeźbą i malarstwem. W kościołach i cerkwiach pojawiła się znaczna liczba ołtarzy i ikonostasów, w których powstaniu mieli udział najwybitniejsi artyści epoki.

Charakterystyczną cechą omawianego czasu było nowe podejście do tradycyjnych rozwiązań, ustalonych w poprzednim okresie. Właśnie w połowie w. XVIII pojawił się nowy typ ikonostasu: ikonostas-ołtarz. Klasycznym przykładem tego typu rozwiązania jest ikonostas-ołtarz w cerkwi Bazyliańców na Pleśniku w Podhorcach, zaprojektowany w r. 1754 przez znanego architekta o. Pawła Giżyckiego TJ¹.

O Giżyckim wiadomo stosunkowo wiele². Najważniejsze dla nas są jego prace powstałe na Rusi. Od r. 1731 przebywał on w Krzemieńcu, mieście niezbyt wielkim, ale interesującym z punktu widzenia przeszłości i zabytków architektury, a w owym czasie ważnym centrum kulturalno-naukowym Wołynia. W Krzemieńcu Giżycki zaprojektował monumentalne założenie kościoła i kolegium jezuickiego, którego budową kierował przez trzydzieści lat. Jego dziełem jest także projekt kolegium bazyliańskiego.

Główne miejsce w twórczości Giżyckiego zajmuje architektura, którą zajmował się jako projektant, rysownik i kierownik „fabryk”. Oprócz dzieł architektury monumentalnej projektował ołtarze, kominki, zwieńczenia wież oraz dekoracje wnętrz. Jedną ze specjalności Giżyckiego była także plastyczna